

# Ramt af globalisering

Danmark klarer sig godt i globaliseringen, men flere advarer dem der tror, at det kun går én vej.



Der satses for tiden meget hårdt på at gøre København til den nye modeby, og nye udfordrende modedesignere dukker frem.

Foto:  
Søren Wesseltoft

Danmark er ikke på samme måde som andre lande "ramt" af globaliseringen. Ledigheden er lav, og i nogle brancher mangler man folk. Men der er sket en markant omvæltning i beskæftigelsen.

Det mest iøjnefaldende eksempel er tekstilindustrien, hvor der siden 1978 er forsvundet 40.000 arbejdspladser i Danmark, så der i dag kun er omkring 6.000 tekstilarbejdere tilbage. Men samtidig kan man konstatere, at samme industri har fordoblet eksporten flere gange. Fra 1990 til 2004 er den totale omsætningen mere end fordoblet. Ifølge brancheorganisationen Dansk Textil & Beklædning er eksporten i denne periode øget fra 9,7 til 22,5 milliarder kr. Samtidig er

beskæftigelsen faldet fra 22.500 til 16.728, og antallet af virksomheder i branchen med mere end fem ansatte er faldet fra 700 til 500.

## Foregangsbranche

Informationschef i Dansk Textil & Beklædning, Jens Bloch, siger til AiN, at outsourcing har givet modeindustrien konkurrencekraft:

– Tekstilindustrien har været foregangsbranche for andre i Danmark. Efter Berlinmurens fald i 1989 åbnede der sig et stort produktionstilbud "i baghaven" med meget billig arbejdskraft. Mange benyttede sig af muligheden og lavede enten joint venture eller satte gang i sin egen produktion i de østeuropæiske lande.

– Fra begyndelsen af 1990-erne har vi mere end fordoblet produktionen og eksporten, men det er begyndt at falde nu. Noget af det skyldes, at efter at de østeuropæiske lande er kommet med i EU, sendes vore varer direkte fra f.eks. Letland til Tyskland, og statistisk registreres det ikke som en dansk eksport, og det vil vi godt have ændret. Men det går faktisk rigtig godt, og f.eks. har vi her Herning-området midt i Jylland en tilvækst af arbejdspladser, også selv om det var her, de mange arbejdspladser for tekstilarbejdere var før i tiden, siger Jens Bloch.

## Til træ-branchen

Anne Margrete Pedersen, der er formand for Brancheudvalget Beklædning og Textil i fagforbundet 3F, har en lang række poster i internationale

organer med globalisering som emne. Hun har fuldt udviklingen nøje og til AiN siger hun:

– Da man i Danmark udflyttede og nedlagde en masse arbejdspladser indenfor tekstilområdet, blev en del folk ansat i træ- og møbelbranchen. Men den har også flyttet ud og nedlagt arbejdspladser. Det er tydeligt, at de ansatte, der har uddannelse eller har taget uddannelse, har haft lettest ved at få job igen. De midaldrende uden uddannelse har meget svært ved at få arbejde igen, siger Anne Margrete Pedersen. I tekstilindustrien er der i meget høj grad sket det, at salget, eksporten og produktionen er styrket. Den er blevet langt billigere og meget mere konkurrencedygtig – og i Danmark er en masse designere, salgs- og marketingfolk kommet i arbejde.

En stribe modemesser i København i de senere år viser, hvad der er ved at ske. Der satses for tiden meget hårdt på at gøre København til den nye modeby, og nye udfordrende modedesignere dukker frem. Tekstilbranchen er kommet op i et andet gear - det kræver folk med højere uddannelser og mere højteknologi. Men Anne Margrete Pedersen gør opmærksom på, at de ude i Østen også har tilegnet sig bedre uddannelse og højteknologisk udstyr:

– Jeg tror, at mange af de job – indenfor design, salg osv. – der kræver høj uddannelse og højteknologi, også flytter ud. I dag kan man jo sidde hjemme i stuen og bestille varer efter eget valg og design fra hele



Af  
Anders Jakobsen,  
København

verden, og så ankommer det med posten nogle dage senere. Så jeg tror også, at de funktioner i stigende grad vil flytte der ud, det er kun et spørgsmål om tid, siger Anne Margrete Pedersen.

### Profil af globalisterne

Konsulentfirmaet Rambøll Management har gennem en grundig research i en lang række virksomheder på Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm afdækket situationen med outsourcing. En ny rapport giver på den baggrund en profil af de virksomheder, der er med i globaliseringen.

Det er ingen overraskelse, at folk uden eller med ringe uddannelse er blevet hårdt ramt i de senere år, hvor arbejdspladser er flyttet ud. Det er især manuelt arbejde, der er flyttet til lande, hvor arbejdskraften er billigere. Tendensen i de senere år har klart været, at de virksomheder, der både havde veluddannede folk, og som var med i den globale udvikling, har klaret sig bedst. Selv de virksomheder, der har udflyttet mange arbejdsfunktioner – især de manuelle – har senere skabt lige så mange eller flere arbejdspladser i Danmark. Enkelt beskrevet har det f.eks. handlet om, at det manuelle arbejde, der er flyttet ud, det har skabt øget salg, og man har ansat flere til at designe og sælge produkterne – bl.a. i Danmark, som det netop er sket i tekstilindustrien.

Analysen viser, at der især er sket en betydelig indflytning på serviceopgaver – særligt i Storkøbenhavn. Dette kan også hænge sammen med den generelt stærkt forøgede velstand med øgede huspriser, lav rente, bedre belåningsmuligheder. I de kommende år vil en del servicejob flytte ud, fordi mange opgaver, som ikke nødvendigvis skal løses på stedet, godt kan klares i udlandet –

f.eks. er salget af flybilletter flyttet til Indien. Det har samlet set gavnet virksomhederne, at de har flyttet visse dele af produktionen ud. Og udviklingen vil fortsætte, så mere og mere avancerede opgaver flytter til udlandet i takt med, at de dér ude får kvalifikationer. De, der ikke følger denne udvikling, vil tabe.

I fremtiden bliver der brug for mere dynamik, fleksibilitet og mobilitet i virksomheder og hos medarbejderne, hedder det i rapporten fra Rambøll.

### Ketchup-effekten

Men rapporten peger også på, at det godt kan få galt. Den øgede udflytning af servicefunktioner og forskningsopgaver vil kunne skabe en "ketchup-effekt" – altså en pludselig og voldsom effekt.

Det vil især ske for virksomheder, der er for langsomme til at udflytte opgaver. På et tidspunkt vil mange faktorer spille sammen på én gang, så vil de virksomheder pludselig blive tvunget til at udflytte – og så er det måske for sent.

Anne Margrete Pedersen kritiserer, at politikerne denne sommer nærmest har fremmet ketchup-effekten. Store mængder kinesiske tekstilvarer blev afvist ved EU's toldgrænser, og danske politikere kaldte det "protektionisme":

– Sagen er, at EU-kommisjonen fik indført en 10-årig overgangsperiode, så europæisk tekstilindustri kunne nå at tilpasse sig den nye konkurrencesituation, og det fulgte med, da Kina blev medlem af World Trade Organisation, WTO, i 2001. Samtidig må Kina kun øge sin eksport med 8-12,5 procent årligt. Men for nogle kinesiske varer er eksporten steget med over 200 procent!

### Fri og fair handel

– Jeg har lige være i

Bangladesh og set en fabrik, der udelukkende syer for H&M. De havde en flot Code of Conduct, men vi mødte folk ude i produktionen, og vi så og hørte noget helt andet: Syerskernes taburetter havde ikke ryglæn, der var 40 graders varme i lokalet, ingen åbne vinduer, 40 timers arbejdsuge – men ofte mere – uden ekstra betaling for arbejde nat- og weekend. Og tolken, der var med, blev fyret for at oversætte det, arbejderne sagde til os. Det er virkeligheden.

– Vi mener, at EU skal stille krav til de nye WTO-lande om, at de som et minimum skal skrive under på Den Internationale Arbejdsorganisation, ILO's konventioner. De giver ansatte ret til at organisere sig, og siger nej til børne- og tvangsarbejde osv.

– For os handler det blot om fri og fair handel, så er vi med på globaliseringen. Og til vore medlemmer har vi ét budskab: Uddannelse, uddannelse og atter uddannelse! siger Anne Margrete Pedersen, der nu er på vej til Sydamerika.

Den danske tekstilproduktion i tal Millioner DKK:

	1990	1999	2004
Samlet omsætning	13.610	26.482	29.152
Eksport:	9.706	21.542	22.518
Beskæftigelse:	22.500	13.072	16.728
Antal virksomheder:	700	600	500

Indeholder ca. 5.000 personer ansat i tekstilbranchens engrosled med mere end 5 ansatte

I 2004 fordeltes omsætningen i den danske tekstilproduktion sig således:

Millioner DKK:	2004
Samlet omsætning	29.152
- heraf tøj / eksportandel 83 %	18.454
- heraf tekstil / eksportandel 67 %	10.698

Kilde: Dansk Textil & Beklædning